בס"ד "הדף היומי לתולדותנו"

יום **א'**, **ט"ו** ב**טבת** תשס"ב (**30** בדצמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שבוע טוב ושמח!

עם עלייתם חזרה הביתה של חלק מאחינו ה"שוהים" בדרום אמריקה, נזכרים אנו היום בנסיבות שהביאו הראשונים מביניהם למקלט ההוא...

היום, **ט"ו ב<u>טבת</u>**, בשנת שצ"ד(1634-5394), הכריזה ממשלת **הולנד** שהיא **מעניקה חופש דת לתושביה היהודיים בברזיל**.

<u>מקצת מתולדותיו של היישוב היהודי בברזיל:</u>

במושבה הגדולה ביותר של פורטוגל באמריקה הדרומית, בברזיל, כבר נמצאו במאה ה 16 יישובים יהודיים גדולים, מפני שממשלת ליסבון היתה שולחת לשם ביחד עם חוטאים פליליים גם מתיהדים. לאנוסים המגורשים הללו הביא עונש זה רק הקלה, שהרי במקומות מגוריהם החדשים יכלו לשוב לאמונת אבותיהם ביתר חירות מאשר בפורטוגל. כאן עסקו בהצלחה בגידול קני הסוכר, ומטעי הקנים הגדולים ביותר בברזיל היו קניין יהודים. אולם בתחילת המאה ה17 ניתנו האנוסים גם כאן לרדיפות קשות מצד האינקויזיציה, ולפיכך החליטו הנרדפים, **בשעה שההולנדים התנשאו לכבוש מפורטוגל את מושבותיה באמריקה הדרומית**, להתחבר אל לוחמי חירות הדת. וועד החברה ההודית-המערבית, שתמכה בכספה את מלחמת הולנד עם ברזיל, הודיע בגלוי שהוא בוטח בעזרת היהודים היושבים שם. לצבא ההולנדי, שעלה בשנת 1624 על ברזיל, נצטרפו גם מתנדבים יהודים מאירופה. בסיוע ילידי הארץ (ברזיל), שאף הם שטמו את הפורטוגזים, הצליחו ההולנדים לכבוש לאט לאט את כל הארץ.

בימי שלטונם הגיע היישוב היהודי בברזיל למרום שגשוגו. גדל מספר הבאים מן העולם הישן; בכמה ערים קמו קהילות ישראל. בשנת 1642 יצא מהולנד מחנה גדול של יהודים לברזיל, ובראשו החכם מאמשטרדם, ר' יצחק אבוהב די פונסיקא. המצב הכלכלי בברזיל נתעלה. היהודים הוציאו באוניות סוחר את יבול הארץ לאירופה, והארץ הלכה לקראת עתיד מזהיר...

אולם ימי שלטון הולנד לא ארכו. בשנת 1645 התנפלו הפורטוגזים שוב על ברזיל. המלחמה נמשכה יותר מ 9 שנים, ובה תמכו היהודים את ההולנדים ברכוש ובנפש. בשעת מצור על העיר פרנמבוקו, בה שימש הרב אבוהב כראש הקהילה, בשנת 1646, עורר הרב את קהל עדתו בדברים חוצבים להבות אש להגן על העיר. מלחמות הדמים והרעב שפרץ בעיר דרשו מאת הנצורים קרבנות קשים. בני הקהילה היו מתכנסים בבתי כנסיות לאמירת סליחות. ואמנם נגאלה העיר לאחר זמן מועט מן המצור, אבל המלחמה נמשכה, כאמור, עוד כמה שנים.

סוף המלחמה היה שברזיל נפלה שוב בחלק הפורטוגזים. בשעת כריתת ברית שלום ע"י ההולנדים, הם התנו חנינה גמורה לכל האזרחים, לרבות את היהודים. אולם, כשחזרו שלטונות הפורטוגזים, ציוה המושל ליהודים לעזוב מיד את הארץ והעמיד לרשותם 16 אוניות. מנהיגי חבורת אמשטרדם שבו גם הם להולנד בלוויית רבים מבני ארצם, אך יתר המגורשים בקשו מקלט במושבות אחרות של אמריקה... [דברי ימי עם עולם]

"...ועת צרה היא ליעקב וממנה יוושע." [ירמיה ל' 7]

יום נעים, בציפיה לישועה!

הדף מוקדש לרפואתו השלמה של בנֵנו יצחק יוסף הכהן בן ביילע זלאטע בתוך שאר חולי ישראל